

Драган КОЛУНЦИЈА  
(Југославија)

## РЕЧ У ТИШИНИ (Скица за портрет предавача, академика Милосава Бабовића)

Бруцошким, готово несигурним кораком, из нашег Филолошког факултета ушао сам у славну *Задужбину Илије М. Коларца* (тада Коларчев народни универзитет), а из ње изашао ових дана као пензионисани уредник катедри за књижевност, језик и говор. Највећа лепота радног места била ми је у континуираном интелектуалном задовољству слушања највећих наших и светских песника и тумача наше и светске књижевности, када су наши професори за Коларчевом катедром постајали друге личности, а ми у сали препуној постајали сви њихови студенти.

СТИЦАО сам тако на Коларчевом универзитету знања из наше и светске књижевности дубље и интензивније него на свом Филолошком факултету. Моја сарадња са нашим најугледнијим професорима светске и наше књижевности и лични контакти са њима, као и моје обавезно присуство њиховим предавањима (а та обавеза присуствовања пре је била љубав, а не морање) учинили су да се много шире образујем радећи свој посао уредника Катедре за књижевност на Коларчевом народном универзитету. За ту моју сарадњу са професорима Филозофског и Филолошког факултета дугујем захвалност; и овај мали напис да се речима, из публике, опише, дочара скица једног предавача, професора Милосава Бабовића, само је моје враћање дуга професору Бабовићу за све што је дао најкултурнијој београдској публици која у сали своје Задужбине зрелу реч предавача слуша у светој тишини, а аплаузом награђује цењеног предавача и писца. Бабовић није био мој професор на факултету, али је на његовој страни била ученост и углед "водећег русисте" и "једног од водећих професора кадровски веома јаког Филолошког

факултета" (Др Миљан Мојашевић)\*. Било је природно и моја професионална обавеза да позивам професора Бабовића на сарадњу, агилни професор Бабовић је често потписника ових редака телефоном позивао да би му скренуо пажњу на потребу обележавања важних књижевних годишњица у руској и нашој књижевности. И својим предавањем помагао да остваримо културну мисију.

Има професора књижевности који у тумачење књижевног дела уносе два дара, два заната, онај у себи урођени и ја бих га назвао уметничким даром, и онај професионални, научено знање и способност да плодове из великих светских вртова литературе пренесе у вртове нашег српског језика, да их објашњавају и тумаче. У овој групи креативних зналаца светских књижевности видим професора Милосава Бабовића, чија сам предавања слушао са узбуђењем. За тајнама и мелодијом поетског језика у анализи песама *Сергеја Јесењина*, *Мајаковског*, *Блока*, он као да нас је изводио из препуне Коларчеве сале и ми смо се у друштву са великим руским песницима и њиховим тумачем селили у далеке, дубоко мисаоне руске пределе тишине.

Само са урођеним даром, понесеним од мајке, какво има Бабовић, тумачи књижевног дела успевају да проникну у поетско и филозофско у њему, и у *свом кључу*; а они са само наученим знањем, али без урођеног дара у себи, у тумачењу књижевног дела примењују *калауз*. Једва чекамо крај оваквих предавања. *А Бабовићево свако предавање, без обзира колико је трајало, кратко је трајало. И са њега сам одлазио у београдску ноћ као росом умивен.*

Професор Бабовић говори компетентно, зналачки, поуздано, њему се верује. Своје слушаоце у увек препуној Коларчевој дворани интересује већ својом првом, некако свечано изговореном речју и реченицом. Та прва реч и реченица, чије изговарање прати предавачев благи поглед, којим хоће да нас, све слушаоце, поздрави, али и да нас уведе у слушање свете ствари која се зове *Достојевски*, *Толстој*, *Чехов*, *Шолохов*, *Његош*...

Професор Бабовић, свеједно о којем писцу, руском или нашем, о којој књижевној теми говори: *Историја и поезија у Тихом Дону*; *Косовски мит у Његошевом Горском вијенцу*; *Мотиви Чеховљеве приповетке*; *Грчка земља и грчки народ у роману Раскид Михаила Лалића*; *Судбина Достојевског*, - уводна реч на Академији поводом стогодишњице смрти Ф. М. Достојевског - *Визија Октобарске револуције у поезији Блока, Мајаковског и Јесењина*; *Две редакције "Лопова" Леонида Леонова и "Руска шума" Леонида Леонова*, у циклусу ремек-дела светске књижевности; *Висарион Бјелински*; *Лењиново схватање књижевности*; *Поетика Максима Горког у писмима*; *Заблуде о Достојевском*, у принципу сучељава своје мишљење о књижевном делу које тумачи са мишљењима најкомпетентнијих светских стручњака и са најудаљенијих простора литературе. Све

\* Декан Филолошког факултета у Београду.

ставља под призму свог тумачења, све то ради под Светиљком писца о којем говори, али и под својом, Бабовићевом, Светиљком.

Једна од најважнијих одредница Бабовићевих предавања, поред знања о проблематици и писцу о коме говори, што се подразумева, јесте његова увереност у оно што каже, и убедљивост, под којима протиче наша радост слушања Бабовићевог предавања и наше чуђење, не знамо више који пут у животу, пред генијем који се зове *Достојевски*, о коме тако сјајно говори његов тумач и преводилац професор Бабовић.

Својим цењеним предавачима и драгоценим сарадницима, угледницима нашег књижевног и културног живота, Коларчев народни универзитет се одуживао и одужује - додељивањем Дипломе и сребрне плакете за дугогодишњу предавачку делатност.

Сећам се давне 1972. године, када је Савет Коларчевог универзитета ово угледно признање највеће београдске културне институције, међу првима, доделио професору Милосаву Бабовићу. Као разлог за доделу високог признања наглашена је Бабовићева стална сарадња и брига за ниво тематике Катедре за књижевност КНУ, велики број предавања у заједничким циклусима, и само његовим циклусима, па ипак, мени, срећнику, са готово свих Бабовићевих предавања, у том набрајању његових заслуга, изгледало је да увек остајемо дужни. Тешко је, а оном ко на та предавања није долазио немогуће, именовати и истаћи оно суштинско, највећи допринос лауреата, што се само на предавањима могло чути, сазнати и издвојити - асоцијативна значења и срмени сјај поезије о којој говори угледни предавач. Тим својим предавањима, позивајући се на писца о коме говори, али позивајући се и на себе, на своју потпуну посвећеност вредностима као што су *уметност, слобода, правда, етика, хуманизам*, предавач Милосав Бабовић нам је *поручивао да не пристајемо да живимо без достојанства и лепоте*. То су се у њему руским и светским темама, о којима је говорио, придруживале и теме из његове младости које су га и определиле да тумачи књижевност и уметност, оне етичке, његошевске и марко-миљановске природе. "*Својеврсна борбена етичност - то је црногорска непролазност*".

Предавач Бабовић се снажно и страсно удубљује у проблеме о којима говори. По томе се разликује од многих својих колега професора београдских факултета, по поетској емотивности и страсном понирању у тајне стваралачке писаца чија дела тумачи. Озбиљност му је присутна и на самом лицу, па и она обавезује да га слушамо у тишини увек потпуној. Тако предавање постаје свечаност, а не обавеза. Са Бабовићевог предавања се одлази са осећањем да смо доживели вече за памћење. Имам топли емотивни однос према професору Милосаву Бабовићу и ја га осећам као свог професора, иако то није био. Ово осећање да заволим нашег цењеног предавача, и издвојим га, дошло је и отуда што сам се дружио са Бабовићевим студентима славистике, којих је било и из мог поткозарског

села Водичева. Од њих сам сазнао да му је детињство, као и моје, било тегобно, пуно дугог пешачења до школе, младост драматична, ратна. Посебно ме импресионирао интелектуална радозналост Бабовићева, радозналост окренута београдским, московским и светским библиотекама, науци о књижевности. И брда су обликовала наше мукотрпно детињство, преко којег се, такође, у мени рано јавило осећање привржености и поштовања према личности, научном, књижевном и преводилачком делу академика Милосава Бабовића. *Није лако било њему и нама изаћи на поприште!*

Драган Колунџија

## РЕЧЬ В ТИШИНЕ

(Резюме)

Известный сербский поэт *Драган Колунџија*, в студенческие годы, хотя официально и не был студентом русистики, слушал лекции профессора Бабовича по русской классической литературе. По окончании Филологического факультета, Колунџија стал заведующим Кафедрой литературы и языка "Народного университета Коларац" в Белграде, и тридцать лет сотрудничал с профессором Бабовичем, часто выступавшим по поводу знаменательных годовщин истории русской литературы, и еще чаще интерпретируя шедевры русской классической и современной литературы.

Как завсегдатай-слушатель его выступлений, Колунџија в этом отрывке воспоминаний, излагает свое восприятие заслушанных им лекций: "Только прирожденным дарованием, унаследованным от матери, каким обладает профессор Бабович, литературовед может проникнуть в поэтическую или философскую сердцевину художественного произведения, и толковат его *в своем ключе*. Литературоведы же, хотя и знатоки, но без прирожденного таланта, в интерпретации литературного произведения, к сожалению, пользуются *отмычкой*. Силимся дождаться конца их выступления. А каждая лекция профессора Бабовича, сколько бы ни длилась, казалась короткой. И я уходил потом в белградскую ночь как умытый росой..."

"Он говорит, как знаток, слушатели ему верят. В всегда до последнего места исполненном зале он уже первым предложением, как-то торжественно произнесенным, заинтересует слушателей. Эту первую его реплику сопровождает его кроткий взгляд, которым он нас приветствует и вводит в слушание святой темы, именуемой Достоевский, Толстой, Чехов, Шолохов, Негош..."